

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА КОМПАРАТИВІСТИКИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Електронні методичні вказівки до курсу
для студентів 4-го курсу очної та заочної форм навчання
філологічного факультету
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

ОДЕСА
Астропринт

2023

**УДК 821.161.2''1920/1940''
І-907**

Укладач:

І. В. Нечиталюк, к. філол. н., доцент,
доцент кафедри української літератури та компаративістики Одеського
національного університету імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

В. Б. Мусій, д. філол. н., професор,
професор кафедри української літератури та компаративістики Одеського
національного університету імені І. І. Мечникова;

М. Г. Якубовська, к. філол. н., доц., доцент кафедри інформаційної діяльності
та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка»

*Рекомендовано до друку
вченою радою філологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова
(протокол № 8 від 21 червня 2023 року)*

І-907 **Історія української літератури** [Електронний ресурс] :
електронні методичні вказівки для підготовки до аудиторних занять
студентів 4-го курсу очної та заочної форм навчання філологічного
факультету першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спеціальності 035
Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література / уклад.
І. В. Нечиталюк. – Одеса : Астропринт, 2023. – 32 с. – 0,4 МБ.

*Методичні вказівки спрямовані на організацію лекцій і практичних занять з
курсу «Історія української літератури». Передбачено тематику лекційних і
практичних занять, питання, що виносяться на обговорення, зразки тестових
завдань, рекомендований список основної і додаткової літератури.*

Адресовано студентам філологічних спеціальностей.

ЗМІСТ

Загальні відомості.....	4
Зміст навчальної дисципліни.....	7
Тематика лекцій.....	10
Тематика практичних занять.....	15
Зразки тестових завдань.....	19
Завдання для самостійної роботи.....	25
Питання для контролю знань.....	28
Рекомендована література.....	30

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Робоча програма «Історія української літератури початку XX століття» є частиною загального курсу «Історія української літератури».

Мета навчальної дисципліни – сформувати у студентів цілісне уявлення про літературний процес в Україні зазначеного періоду, ознайомити з особливостями літературного процесу початку XX століття, поглибити навички аналізу літературного твору, застосування комплексного підходу до літературознавчого аналізу.

Завдання вивчення дисципліни «Історія української літератури початку XX століття» є:

- простежити загальні закономірності й логіку розвитку літературного процесу;
- визначити роль художньої літератури в суспільно-політичному житті України;
- простежити особливості фольклорно-літературних взаємин;
- розкрити сутність культурно-історичних феноменів українського письменства зазначеного періоду, акцентуючи увагу на його визначних постатях і пам'ятках;
- визначити місце української літератури зазначеного періоду в контексті світової літератури;
- навчити студентів читати, коментувати й аналізувати твори українського письменства.

У результаті вивчення студент повинен

знати:

- основні тенденції розвитку української літератури початку XX століття в контексті світової літератури;
- стильові тенденції в українській літературі початку XX століття;
- жанрові особливості літератури зазначеного періоду;
- життя і творчість письменників, їх світове, загальнолюдське значення;
- передбачені програмою художні тексти, літературно-критичні матеріали, основні тенденції сучасного літературознавства.

вміти:

- аналізувати основні тенденції літературного процесу, використовуючи сучасні методи дослідження;
- простежувати типологію та художню специфіку творчості українських письменників початку XX століття;

- характеризувати суть художнього явища в історико-літературному, ідейно-художньому, стильовому окресленні, зіставляючи з мистецькими явищами інших літератур;
- використовувати здобутки сучасної літературознавчої науки.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Провідні тенденції та закономірності літературно-мистецького процесу новітньої літератури

Тема 1. Відродження української літератури 10-30-х рр. XX ст. Розстріляне відродження. Гетерогенний характер розвитку української лірики першої половини XX століття.

Тема 2. Історичні умови розвитку української літератури в новітній час. Трагічне завершення національних визвольних змагань і встановлення на більшій частині України більшовицького режиму. Піднесення української культури в 20 роках і пізніше посилення тоталітарного тиску. Питання періодизації та систематизації українського літературного процесу XX – початку XXI ст. Особливості трактування літературного процесу радянськими літературознавцями та науковцями діаспори.

Тема 3. Літературний процес 10-30-х років. Поезія. Проза. Драматургія. Література Західної України. Література еміграції. Літературний процес 10-30-х років. Поезія. Проза. Драматургія.

Тема 4. «Розстріляне відродження» – умовна назва літературно-мистецької генерації 20-х – початку 30-х років, репресованої комуністичною системою. Піднесення націєтворчих на художніх сил, де провідну роль відігравала література. Характеристика різних літературних угруповань («Гарт», «Плуг», «Ланка» – згодом МАРС, «неокласики», ВАПЛІТЕ, «Аспанфут» – згодом «Нова генерація», «Авангард», ВУСПП, «Молодняк», «Західна Україна» (більшість з них – ґрунтована на позахудожніх засадах, частина – МАРС, «неокласики», ВАПЛІТЕ – зорієнтована на достеменно творчі проблеми). Роль періодичних видань у циркуляції творчих ідей – журнали «Мистецтво», «Шляхи мистецтва», «Червоний шлях», «Життя й революція», «Плужанин», «Гарт», «Молодняк», «Універсальний журнал», «Нова генерація» тощо та альманахів «Гроно», «Жовтень», «Арена», «Літературний ярмарок» та ін. джерело духовного потенціалу покоління «розстріляного відродження» – пробудження українства на початку XX ст. Політика «українізації» як спроба партії контролювати цей процес.

Тема 5. Спалах Літературної дискусії 1925-1928 рр., порушення онтологічної проблеми: бути чи не бути українській літературі, українській культурі, українській нації. Перехоплення ініціативи компартією, груба підміна естетичних понять політичними, зірвання дискусії і перехід до репресій, починаючи з процесу СВУ (1930). Провал штучно створеного за ініціативою комуністичних ідеологів «пролетарського реалізму» та призову «ударників» у літературу. Потреба осмислення великої спадщини українських поетів, прозаїків, драматургів, літературознавців та інших представників творчої інтелігенції 20-х років з позиції об'єктивного історизму.

Змістовий модуль 2.

Особливості розвитку новітньої української лірики та драматургії початку XX ст.

Тема 6. Висока культура поетичного мовлення «неокласиків», уміння дисциплінувати «кордоцентричну» стихію українського письменства, органічно поєднати традицію класики із модерними творчими пошуками. Інтелектуальна напруга та витончений естетичний смак збірки «Камена» М. Зерова. Рух М. Рильського від романтичних візій до строгої «неокласичної» лірики (збірки «Під осінніми зорями», «Синя далечінь», «Крізь бурю й сніг», «Тринадцята весна», «Гомін і відгомін», «Де сходяться дороги»). Органічне поєднання різних стильових ознак у доробку М. Драй-Хмари, П. Филиповича. Входження в українську поезію О. Бургардта (Ю. Клена). Необароко М. Бажана («Розмова сердець», «Гофманова ніч», «Сліпці»). Неореалістична та філософська лірика Є. Плужника (збірки «Дні», «Рання осінь», «Рівновага»), суголосся з нею поезії суворої правди Д. Фальківського (збірки «Обрії», «На пожарищі», «Полісся»). «Празька школа» поетів. Поезія Є. Маланюка.

Тема 7. Поезія П. Тичини. Філософічність, націоцентризм, синестезійність поезії Павла Тичини періоду «кларнетизму». Підлеглість творчості митця «соціальному замовленню» влади в наступні роки.

Тема 8. Український футуризм у порівнянні з італійським та російським, роль М. Семенка у його культивуванні. Етапи еволюції: кверофутуризм із романтизацією урбаністичних темпоритмів та божественного бунту, панфутуризм з обстоюванням провокаційного та безперспективного метамистецтва, «Нова 9 генерація» із псевдохудожньою функціональною поезією, що ілюструвала політику компартії. Специфіка різновидів українського футуризму: Неоліф (Москва), «Жовте коло» (Прага).

Тема 9. Поетичний світ Максима Рильського. Життєвий шлях поета, вплив на його світогляд батька – визначного українського фольклориста Тадея Рильського. Рання лірика та неокласичний період творчості поета (збірки «На білих островах», «Під осінніми зорями», «Синя далечінь», «Тринадцята весна», «Крізь бурю і сніг», «Де сходяться дороги», «Гомін і відгомін»). Творчість автора в умовах посилення тоталітарного тиску, плакатна публіцистика збірки «Знак терезів», намагання відійти від неї в подальших збірках. Творчість воєнного періоду (збірка «Слово про рідну матір», поеми «Жага», «Мандрівка в молодість»).

Тема 10. Розвиток українського театру та драматургії. Поєднання традицій і новаторства. Відмінність художніх концепцій у режисерській практиці Л. Курбаса (експериментальне синкретичне мистецьке об'єднання «Березіль») і Г. Юри (реалістично-побутовий театр ім. І. Франка).

Тема 11. Життєвий і творчий шлях М. Куліша. Народна трагедія «97» – експресіоністичне окреслення людської віри і людських страждань. Художнє осягнення складних суперечностей буття в іронічній трагедії «Народний

Малахій”. Драматичне осмислення проблеми малоросійства в комедії “Мина Мазало”.

Художнє осягнення Української національної революції в п’єсі “Патетична соната”, поєднання трагедійного пафосу й проникливого ліризму. Художнє новаторство драматурга. Творча співпраця М. Куліша й режисера Леся Курбаса, її значення для розвитку української культури.

Тема 12. Проблемно-тематичні і жанрово-стильові пошуки драматургів. Драматургія Якова Мамонтова. Сатиричне викриття владних амбіцій анархістів та більшовиків у п’єсі “Республіка на колесах”. Експресіонізм драматургії Мирослава Ірчана. Антивоєнні мотиви в п’єсі “Родина щіткарів”. Драматургія І. Дніпровського. Конфлікт класового й загальнолюдського у драмі “Яблуневий полон”. Творчість Костя Буревія. Сатира й пародія в його віршах, п’єсах “Хами”, “Овечі сльози” та ін. Історична драма автора “Павло Полуботок”, талановита актуалізація подій національної історії.

Змістовий модуль 3.

Особливості розвитку новітньої української прози початку ХХ ст.

Тема 13. Проблематика і новаторство в галузі поезики малої прози. Прихід на початку 20-х років нових письменницьких сил: А. Головка, М. Ірчан, М. Хвильовий, П. Панч, В. Підмогильний, Г. Косинка, О. Копиленко, І. Сенченко, Остап Вишня. Домінування попервах жанрів малої прози – оповідання, нарис, новели, фрагментарної повісті. Поява творів широкого епічного плану з 1926 – 1927 рр. Проблематика і новаторство в галузі поезики малої прози в період революційних подій та початку 20-х років. Взаємодія реалістичних тенденцій з тенденціями модерністськими. Неоромантичний та реалістичний напрями в малій прозі.

Тема 14. Експериментальна проза 20-х років: «Жанна-батальйонерка» Г. Шкурупія, «Подорож доктора Леонардо та його коханки Альчести у Слобожанську Швейцарію» М. Йогансена, «Золоті лисенята» Ю. Шпола, «Вертеп» А. Любченка, «Майстер корабля» Ю. Яновського, «Дівчинка з ведмедиком» В. Петрова (Домонтовича) та ін.

Тема 15. Рання проза В. Підмогильного, об’єктивне змалювання драм і трагедій людських дол у громадянській війні (оповідання «Повстанці», «Третя революція»). Трагедія голоду, жорстокість нового світу (оповідання «Син», «Проблема хліба», «Історія пани Ївги»). Особливості інтелектуальної прози В. Підмогильного. Психологічний аналіз, успадкований від попередників української та французької літератур. Екзистенціалізм як філософська течія, вияв у прозі В. Підмогильного. Екзистенціальні мотиви у романі письменника «Місто». Проблема нівеляції особистості в атмосфері міста. Романтичне та ірраціональне у романі. Автор і герой. Неореалістичні тенденції у творчості В. Підмогильного

Тема 16. Твори Остапа Вишні, Ю. Вухналя, Костя Котка, В. Чечв’янського, що утвердили сатиру і гумор як важливу складову прозового

поток. Дискусія щодо місця сатири і гумору в суспільному житті; теорія «розпеченого пера».

Тема 17. Історична (О. Соколовський, В. Таль, М. Горбань, З. Тулуб та ін.) та історико-біографічна («Аліна і Костомаров», «Романи Куліша» В. Петрова (Домонтовича)) проза як художня «автобіографія» народу, що протистояла нав'язуваному суспільству нігілістичному ставленню до національного минулого. Проза письменників діаспори (І. Багрянний, У. Самчук).

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Відродження української літератури 10-30-х рр. XX ст.

1. Розстріляне відродження.
2. Гетерогенний характер розвитку української лірики першої половини XX століття.

Лекція 2. Історичні умови розвитку української літератури в новітній час.

1. Трагічне завершення національних визвольних змагань і встановлення на більшій частині України більшовицького режиму.
2. Піднесення української культури в 20 роках і пізніше посилення тоталітарного тиску.
3. Питання періодизації та систематизації українського літературного процесу XX – початку XXI ст.
4. Особливості трактування літературного процесу радянськими літературознавцями та науковцями діаспори.

Лекція 3. Літературний процес 10-30-х років.

1. Поезія.
2. Проза.
3. Драматургія.
4. Література Західної України.
5. Література еміграції.

Літературний процес 10-30-х років. Поезія. Проза. Драматургія.

Лекція 4. «Розстріляне відродження» – умовна назва літературно-мистецької генерації 20-х – початку 30-х років, репресованої комуністичною системою.

1. Піднесення націєтворчих на художніх сил, де провідну роль відігравала література.
2. Характеристика різних літературних угруповань («Гарт», «Плуг», «Ланка» – згодом МАРС, «неокласики», ВАПЛІТЕ, «Аспанфут» – згодом «Нова генерація», «Авангард», ВУСПП, «Молодняк», «Західна Україна» (більшість з них – ґрунтована на позахудожніх засадах, частина – МАРС, «неокласики», ВАПЛІТЕ – зорієнтована на достеменно творчі проблеми).
3. Роль періодичних видань у циркуляції творчих ідей – журнали «Мистецтво», «Шляхи мистецтва», «Червоний шлях», «Життя й революція», «Плужанин», «Гарт», «Молодняк», «Універсальний журнал», «Нова генерація» тощо та альманахів «Гроно», «Жовтень», «Арена», «Літературний ярмарок» та ін. джерело духовного потенціалу покоління «розстріляного відродження» – пробудження українства на початку XX ст.

4. Політика «українізації» як спроба партії контролювати цей процес.

Лекція 5. Спалах Літературної дискусії 1925-1928 рр., порушення онтологічної проблеми: бути чи не бути українській літературі, українській культурі, українській нації.

1. Перехоплення ініціативи компартією, груба підміна естетичних понять політичними, зірвання дискусії і перехід до репресій, починаючи з процесу СБУ (1930).
2. Провал штучно створеного за ініціативою комуністичних ідеологів «пролетарського реалізму» та призову «ударників» у літературу.
3. Потреба осмислення великої спадщини українських поетів, прозаїків, драматургів, літературознавців та інших представників творчої інтелігенції 20-х років з позиції об'єктивного історизму.

Лекція 6. Висока культура поетичного мовлення «неокласиків», уміння дисциплінувати «кордоцентричну» стихію українського письменства, органічно поєднати традицію класики із модерними творчими пошуками.

1. Інтелектуальна напруга та витончений естетичний смак збірки «Камена» М. Зерова.
2. Рух М. Рильського від романтичних візій до строгої «неокласичної» лірики (збірки «Під осінніми зорями», «Синя далечінь», «Крізь бурю й сніг», «Тринадцята весна», «Гомін і відгомін», «Де сходяться дороги»).
3. Органічне поєднання різних стильових ознак у доробку М. Драй-Хмари, П. Филиповича. Вхідження в українську поезію О. Бургардта (Ю. Клена).
4. Необароко М. Бажана («Розмова сердець», «Гофманова ніч», «Сліпці»).
5. Неореалістична та філософська лірика Є. Плужника (збірки «Дні», «Рання осінь», «Рівновага»), суголосся з нею поезії суворої правди Д. Фальківського (збірки «Обрії», «На пожарищі», «Полісся»). «Празька школа» поетів.
6. Поезія Є. Маланюка.

Лекція 7. Поезія П. Тичини.

1. Філософічність, націоцентризм, синестезійність поезії Павла Тичини періоду «кларнетизму».
2. Підлеглість творчості митця «соціальному замовленню» влади в наступні роки.

Лекція 8. Український футуризм у порівнянні з італійським та російським, роль М. Семенка у його культивуванні.

1. Етапи еволюції: кверофутуризм із романтизацією урбаністичних темпоритмів та богемного бунту, панфутуризм з обстоюванням

провокаційного та безперспективного метамистецтва, «Нова генерація» із псевдохудожньою функціональною поезією, що ілюструвала політику компартії.

2. Специфіка різновидів українського футуризму: «Жовте коло» (Прага).

Лекція 9. Поетичний світ Максима Рильського.

1. Життєвий шлях поета, вплив на його світогляд батька – визначного українського фольклориста Тадея Рильського.
2. Рання лірика та неокласичний період творчості поета (збірки “На білих островах”, “Під осінніми зорями”, “Синя далечінь”, “Тринадцята весна”, “Крізь бурю і сніг”, “Де сходяться дороги”, “Гомін і відгомін”).
3. Творчість автора в умовах посилення тоталітарного тиску, плакатна публіцистика збірки “Знак терезів”, намагання відійти від неї в подальших збірках. Творчість воєнного періоду (збірка “Слово про рідну матір”, поеми “Жага”, “Мандрівка в молодість”).

Лекція 10. Розвиток українського театру та драматургії.

1. Поєднання традицій і новаторства.
2. Відмінність художніх концепцій у режисерській практиці Л. Курбаса (експериментальне синкретичне мистецьке об’єднання «Березіль») і Г. Юри (реалістично-побутовий театр ім. І. Франка).

Лекція 11. Життєвий і творчий шлях М. Куліша.

1. Народна трагедія “97” – експресіоністичне окреслення людської віри і людських страждань.
2. Художнє осягнення складних суперечностей буття в іронічній трагедії “Народний Малахій”.
3. Драматичне осмислення проблеми малоросійства в комедії “Мина Мазало”.
4. Художнє осягнення Української національної революції в п’єсі “Патетична соната”, поєднання трагедійного пафосу й проникливого ліризму.
5. Художнє новаторство драматурга.
6. Творча співпраця М. Куліша й режисера Леся Курбаса, її значення для розвитку української культури.

Лекція 12. Проблемно-тематичні і жанрово-стильові пошуки драматургів.

1. Драматургія Якова Мамонтова.
2. Сатиричне викриття владних амбіцій анархістів та більшовиків у п’єсі “Республіка на колесах”.
3. Експресіонізм драматургії Мирослава Ірчана. Антивоєнні мотиви в п’єсі “Родина щіткарів”.

4. Драматургія І. Дніпровського.
5. Конфлікт класового й загальнолюдського у драмі “Яблуневий полон”. Творчість Костя Буревія.
6. Сатира й пародія в його віршах, п’єсах “Хами”, “Овечі сльози” та ін. Історична драма автора “Павло Полуботок”, талановита актуалізація подій національної історії.

Лекція 13. Проблематика і новаторство в галузі поетики малої прози.

1. Прихід на початку 20-х років нових письменницьких сил: А. Головка, М. Ірчан, М. Хвильовий, П. Панч, В. Підмогильний, Г. Косинка, О. Копиленко, І. Сенченко, Остап Вишня.
2. Домінування попервах жанрів малої прози – оповідання, нарису, новели, фрагментарної повісті. Поява творів широкого епічного плану з 1926 – 1927 рр.
3. Проблематика і новаторство в галузі поетики малої прози в період революційних подій та початку 20-х років. Взаємодія реалістичних тенденцій з тенденціями модерністськими.
4. Неоромантичний та реалістичний напрями в малій прозі.

Лекція 14. Експериментальна проза 20-х років: «Жанна-батальйонерка» Г. Шкурупія, «Подорож доктора Леонардо та його коханки Альчести у Слобожанську Швейцарію» М. Йогансена, «Золоті лисенята» Ю. Шпола, «Вертеп» А. Любченка, «Майстер корабля» Ю. Яновського, «Дівчинка з ведмедиком» В. Петрова (Домонтовича) та ін.

Лекція 15. Рання проза В. Підмогильного, об’єктивне змалювання драм і трагедій людських доль у громадянській війні (оповідання «Повстанці», «Третя революція»).

1. Трагедія голоду, жорстокість нового світу (оповідання «Син», «Проблема хліба», «Історія пани Ївги»).
2. Особливості інтелектуальної прози В. Підмогильного.
3. Психологічний аналіз, успадкований від попередників української та французької літератур.
4. Екзистенціалізм як філософська течія, вияв у прозі В. Підмогильного.
5. Екзистенціальні мотиви у романі письменника «Місто».
6. Проблема нівеляції особистості в атмосфері міста.
7. Романтичне та ірраціональне у романі.
8. Автор і герой. Неореалістичні тенденції у творчості В. Підмогильного.

Лекція 16. Твори Остапа Вишні, Ю. Вухналя, Костя Котка, В. Чечв’янського, що утвердили сатиру і гумор як важливу складову прозового потоку.

1. Дискусія щодо місця сатири і гумору в суспільному житті; теорія «розпеченого пера».
2. Творчість Остапа Вишні.

Лекція 17. Історична (О. Соколовський, В. Таль, М. Горбань, З. Тулуб та ін.) та історико-біографічна («Аліна і Костомаров», «Романи Куліша» В. Петрова (Домонтовича)) проза як художня «автобіографія» народу, що протистояла нав'язуваному суспільству нігілістичному ставленню до національного минулого. Проза письменників діаспори (І. Багрянний, У. Самчук).

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗАНЯТТЯ № 1 (2 год)

Тема: Літературний процес 10-30-х років. Поезія. Проза. Драматургія

1. Літературна дискусія 1925-1928 років.
2. Періодизація української літератури ХХ ст.
3. Микола Хвильовий у контексті доби. Памфлети «Україна чи Малоросія», «Камо грядеш».
4. Модерний стиль прози М. Хвильового у повісті «Санаторійна зона» та збірці «Сині етюди».
5. Шляхи розвитку української драматургії в першій половині ХХ ст.

Основна література: 1; 2; 5.

Додаткова література: 3; 7; 13.

ЗАНЯТТЯ № 2 (2 год)

Тема: «Розстріляне відродження». Літературні угруповання

1. «Розстріляне відродження»: термінологічне наповнення. Антологія Юрія Лавріненка «Розстріляне відродження».
2. Літературні угруповання 20-30-х рр. ХХ ст.
3. Розвиток українського футуризму: Михайль Семенко, Гео Шкрупій.
4. Цикл «Нічні концерти» М. Бажана, єдність у ній думки, музики і слова.
5. Творчість письменників «Празької школи».

Основна література: 3; 4; 5.

Додаткова література: 4; 5; 6.

ЗАНЯТТЯ № 3 (2 год)

Тема: Особливості творчості поетів-неокласиків

1. Неокласики: генеза, учасники, особливості творчості.
2. Культурологічні мотиви у творчості М. Зерова. Збірка «Камена». «Повість про Миколу Зерова» В. Панченка; Софія Андрухович «Амадока» (третя частина).

3. Поезії Максима Рильського та Михайла Драй-Хмари: мотиви, жанрові форми, особливості поетики.
4. Твір В. Домонтовича (Петрова) «Дівчинка з ведмедиком». «Доктор Серафікус»: інтелектуальний роман.
5. Особливості трактування літературного процесу 20-30-х рр. радянськими літературознавцями та науковцями діаспори.

Основна література: 7; 8; 10.

Додаткова література: 4; 6; 9.

ЗАНЯТТЯ № 4 (2 год)

Тема: Новаторство поезії П. Тичини

1. Поетика збірки «Сонячних кларнетів» П. Тичини.
2. Українська академія мистецтв: історія розвитку.
3. Феномен «кларнетизму» у творчості поета.
4. Особливості поетики лірики Павла Тичини.
5. Розвідка В. Стуса «Феномен доби (сходження на Голгофу слави)»

Основна література: 5; 6; 9.

Додаткова література: 1; 11; 12.

ЗАНЯТТЯ № 5 (2 год)

Тема: Життєвий і творчий шлях М. Куліша

1. Український театр початку ХХ століття: традиції та новаторство.
2. . Жанрові особливості «Патетичної сонати» М. Куліша. Поетика п'єси «97» М. Куліша.
3. Пошуки нових жанрів, тем, героїв.
4. Тема голодомору в українській літературі 20-30-х рр. ХХ ст.
5. Театр Леся Курбаса «Березіль».

Основна література: 5; 8; 10.

Додаткова література: 7; 8; 11.

ЗАНЯТТЯ № 6 (2 год)

Тема: Проблемно-тематичні і жанрово-стильові пошуки драматургів

1. Українська драматургія першої половини ХХ ст. : Я. Мамонтов, М. Ірчан, І. Дніпровський, К. Буревій.
2. Тематичне і жанрове багатство драм.
3. Експериментальна драма 20-х років.
4. Драматичне осмислення проблеми малоросійства в комедії “Мина Мазало” М. Куліша.
5. Драматичні тексти І. Багряного.

Основна література: 5; 6; 9.

Додаткова література: 7; 8; 11.

ЗАНЯТТЯ № 7 (2 год)

Тема: Рання проза В. Підмогильного

1. В. Підмогильний. «Повість без назви, до того ж цілковито неймовірна, вигадана від початку до кінця автором, щоб показати сутичку деяких принципів, важливих для нашого дня і майбутнього».
2. Роман «Місто» В. Підмогильного: урбаністичні мотиви у творі.
3. Експериментальна проза: родо-жанрові різновиди.
4. Український детектив 20-30-х рр. Дмитро Бузько «Льоля», Гео Шкурूपій «Провокатор».
5. Розвиток української фантастики: «Йдуть роботарі», «Атом у запрязі», «Азіатський аероліт».

Основна література: 6; 9; 10.

Додаткова література: 1; 11; 12.

ЗАНЯТТЯ № 8 (2 год)

Тема: Твори Остапа Вишні. Дискусія щодо місця гумору і сатири в суспільному житті та літературі

1. Гумор і сатира як ознака низького стилю.
2. Біографія Остапа Вишні.
3. Жанр усмішки у творчості Остапа Вишні.
4. Заборонені твори письменника

5. Майкл Йогансен. Поезія. «Подорож ученого доктора Леонардо». Розвиток репортажу.

Основна література: 1; 2; 8.

Додаткова література: 10; 11; 12.

ЗРАЗКИ ТЕСТІВ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Хто з письменників був ініціатором літературної дискусії 1925-1928 рр.?

- А) М. Куліш
- Б) М. Хвильовий
- В) І. Багряний
- Г) М. Семенко

2. На початку ХХ століття домінує стильова течія

- А) Постмодернізм
- Б) Романтизм
- В) Модернізм
- Г) Соцреалізм

3. «Розстріляне відродження» – це

- А) умовна назва літературно-мистецької течії у 20-х-на початку 30-х рр. ХХ ст.
- Б) літературне угруповання
- В) нова хвиля модернізму
- Г) літературний рух у Німеччині

4. За об'єднання старої української літератури з новою виступило угруповання

- А) «Гарт»
- Б) «Аспис»
- В) «Ланка»
- Г) «Аспанфут»

5. Яка з організацій оспівувала сільське життя в дусі партійних вимог?

- А) ВУСПП
- Б) «Плуг»
- В) ВАПЛІТЕ
- Г) МАРС

6. Який митець належав до літературного угруповання «київських неокласиків»?

- А) Максим Рильський
- Б) Павло Тичина
- В) Володимир Сосюра
- Г) Іван Багряний

7. Назвіть НЕ характерну рису театру «Березіль»
А) орієнтувався на європейський синкретичний театр
Б) дійство поєднувалося з елементами цирку, балету, кіно
В) орієнтувався на традиції "Театру корифеїв"
Г) герої світової літератури говорили українською мовою.

8. Письменницький будинок «Слово» знаходиться у
А) Львові
Б) Одесі
В) Києві
Г) Харкові.

9. Спираючись на гуманістичні цінності драматургії XIX століття, молоді митці зосередили увагу на
1. природі
2. проблемах села
3. проблемах міста
4. людині

10. Новий етап драматургії, позначений партійним тиском і розгромом українського мистецтва, настав після
А) 1934
Б) 1945
В) 1933
Г) 1927

11. Михайль Семенко створив:
А) «Нову генерацію»
Б) ВАПЛІТЕ
В) МАРС
Г) «Ланка»

12. Поезія «П'єро страждає» Михайля Семенка має ознаки
А) авангардизму
Б) футуризму
В) романтизму
Г) соцреалізму

13. Представнику «озстріляного відродження» належать рядки

- А) Все повторялось: і краса, й потворність. Усе було: асфальти й спориші...
- Б) Ні ж бо, не злотне; зрівнявши все злото Проти свободи воно лиш болото...
- В) І в наші дні зберіг ти чар-отруту: В тобі розбили табір аспанфути...
- Г) Може, квіти зйдуть – і настане Ще й для мене весела весна...

14. Першою збіркою Павла Тичини є

- А) «Осінні зорі»
- Б) «Сонячні кларнети»
- В) «Чернігів»
- Г) «Замість сонетів і октав»

15. Новела «Я (Романтика)» Михайла Хвильового присвячена

- А) матері
- Б) побратимам
- В) цвітові яблуні
- Г) широкому степу

16. Три «м»: місто, машина, маса – спрямування

- А) кубізму
- Б) футуризму
- В) конструктивізму
- Г) абстракціонізму

17. Справжнє прізвище Остапа Вишні

- А) Губенко
- Б) Фітільов
- В) Рудченко
- Г) Тобілевич

18. У назві гуморески «Моя автобіографія» Остап Вишня використав

- А) епітет
- Б) інверсію
- В) художній паралелізм
- Г) приховану тавтологію

19. Більшу частину творчої спадщини М. Куліша складають

- А) ліричні твори
- Б) епічні твори
- В) драматичні твори
- Г) ліро-епічні твори

20. М. Куліш активно співпрацював з колективом

- А) «Молодого театру»
- Б) Харківського професійного театру
- В) Київського театру імені Івана Франка
- Г) театру «Березіль»

21. Найповніша збірка В. Підмогильного

- А) Місто;
- Б) Проблема хліба;
- В) Твори. Т.1;
- Г) Невеличка драма.

22. Кого найбільше з письменників європейської літератури перекладав

В. Підмогильний

- А) Анатолія Франса;
- Б) Вольтера;
- В) Дідро;
- Г) Мопассана.

23. Справжнє прізвище Миколи Хвильового

- А) Фітільов
- Б) Лозов'яга
- В) Кандиба
- Г) Косач

24. Література факту – це

- А) пошук та систематизація інформації
- Б) документування всього, що відбувається навколо
- В) аналіз фактів
- Г) художнє опрацювання інтерв'ю.

25. Який художній засіб П. Тичина використав у рядках: «Квітне сонце, грає вітер і Дніпро-ріка?»

- А) оксиморон
- Б) синекдоху
- В) метонімію
- Г) метафору

26. Одне з головних гасел літературної дискусії 1925-1928 рр.

- А) « У справжньому творі має бути думка, а не бездарні візерунки»
- Б) «У суперечках народжується істина»
- В) «Геть від Москви! Дайош психологічну Європу!»
- Г) «Прогрес мистецтва доводять факти, а не логічні доводи».

27. Хто був лідером ВАПЛІТЕ?

- А) Микола Хвильовий
- Б) Микола Бажан
- В) Майк Йогансен
- Г) Микола Куліш

28. До заснованих офіційною радянською владою письменницьких спілок належала організація

- А) Неокласики
- Б) ВУСПП
- В) МАРС
- Г) Авангард

29. У якому році було створено Спілку радянських письменників України, що й нині існує як Національна спілка письменників України?

- А) 1930
- Б) 1931
- В) 1934
- Г) 1945

30. Оберіть митця, який в першій половині XX століття, рятуючись від радянської влади, змушений був виїхати за кордон.

- А) Павло Тичина
- Б) Іван Багряний
- В) Микола Куліш
- Г) Валеріан Підмогильний.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми / вид завдання	Кількість годин очна	Кількість годин заочна
1	Тема 1. Підготувати доповідь «Особливості трактування літературного процесу радянськими літературознавцями та науковцями діаспори».	4	6
2	Тема 2. Підготувати виступ «Провідні риси неокласицизму в українській поезії початку XX століття. Культурологічні мотиви у творчості М. Зерова. Збірка «Камена». «Повість про Миколу Зерова» В. Панченка; Софія Андрухович «Амадока» (третя частина)».	4	6
3	Тема 3. Законспектувати твори М. Хвильового «Апологети писаризму», «Україна чи Малоросія?»	2	6
4	Тема 4. Опрацювати літературознавчі праці М. Зерова («Українське письменство XIX ст.», «Від Куліша до Винниченка», «Леся Українка», «Джерел»).	4	6
5	Тема 5. Ознайомитися з антологією Юрія Лавріненка «Розстріляне відродження».	4	2
6	Тема 6. Скласти план-конспект «Празька школа поетів»	2	2
7	Тема 7. Підготувати реферат: «Поезії Максима Рильського та Михайла Драй-Хмари: мотиви, жанрові форми, особливості поетики».	2	2

8	Тема 8. Підготувати доповідь: «Життєва і творча драма митця».	2	4
9	Тема 9. Підготувати доповідь «Кларнетизм, стилістичні та жанрові особливості творчості»	2	4
10	Тема 10. Підготувати опорний конспект «Жанрово-стильові особливості драматургії Я. Мамонтова».	2	4
11	Тема 11. Підготувати письмову відповідь на питання «Жанрові особливості “Патетичної сонати” М. Куліша. Поетика п’єси “97”»	4	4
12	Тема 12. Написати есей «Драматичне осмислення проблеми малоросійства в комедії “Мина Мазало” М. Куліша».	4	4
13	Тема 13. Написати реферат «Розвиток української фантастики: «Йдуть роботарі», «Атом у запряжі», «Азіатський аероліт»».	6	6
14	Тема 14. Підготувати усні відповіді: Роман «Місто» В. Підмогильного: урбаністичні мотиви у творі. Майкл Йогансен «Подорож ученого доктора Леонардо». Розвиток репортажу	4	6
15	Тема 15. Написати твір “Трагедія голоду, жорстокість нового світу в оповіданнях В. Підмогильного «Син», «Проблема хліба», «Історія пани Ївги»)	4	4
16	Тема 16.	2	4

	Підготувати презентацію «Жанр усмішки у творчості Остапа Вишні»		
17	Тема 17. Підготувати реферат «Тема голодомору в українській літературі 20-30-х рр. XX ст».	2	4
	Разом	54	74

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Літературна дискусія 1925-1928 роки. Микола Хвильовий у контексті доби. Памфлети «Україна чи Малоросія», «Камо грядеш».
2. Модерний стиль прози М. Хвильового у повісті «Санаторійна зона» та збірці «Сині етюди».
3. Розвиток українського футуризму: Михайль Семенко, Гео Шкурупій.
4. Провідні риси неокласицизму в українській поезії початку ХХ століття. Культурологічні мотиви у творчості М. Зерова. Збірка «Камена». «Повість про Миколу Зерова» В. Панченка; Софія Андрухович «Амадока» (третя частина)).
5. Поезії Максима Рильського та Михайла Драй-Хмари: мотиви, жанрові форми, особливості поетики.
6. «Розстріляне відродження»: термінологічне наповнення. Антологія Юрія Лавріненка «Розстріляне відродження».
7. Жанрові особливості «Патетичної сонати» М. Куліша. Поетика п'єси «97» М. Куліша.
8. Український детектив 20-30-х рр. Дмитро Бузько «Льоля», Гео Шкурупій «Провокатор».
9. Розвиток української фантастики: «Йдуть роботарі», «Атом у запряжі», «Азіатський аероліт».
10. Українська академія мистецтв: історія розвитку. Поетика збірки «Сонячних кларнетів» П. Тичини.
11. В. Сосюра: поема «Мазепа». Образ Мазепи у світовій літературі.
12. Іван Багряний «Сад Гетсиманський». Детективна складова.
14. Остап Вишня. «Вишневі усмішки». Заборонені твори митця.
15. Поезія Євгена Плужника.
16. Утопія та зародження антиутопії. Юрій Смолич «Останній Ейджевуд».
17. Майкл Йогансен. Поезія. «Подорож ученого доктора Леонардо». Розвиток репортажу.
18. В. Підмогильний. «Повість без назви, до того ж цілковито неймовірна, вигадана від початку до кінця автором, щоб показати сутичку деяких принципів, важливих для нашого дня і майбутнього».
19. Марія Галич: «Друкарка», «Наталя», «Моя кар'єра». Жіноча проза 20-х. Жіноче письмо: теоретичні аспекти.
20. Твір В. Домонтовича (Петрова) «Дівчинка з ведмедиком». «Доктор Серафікус»: інтелектуальний роман.
21. Поезія П. Тичини.
22. Творчість письменників «Празької школи».
23. Творчість Є. Маланюка.
24. Проза У. Самчука.
25. Тема голодомору в українській літературі 20-30-х рр. ХХ ст.
26. Творчість Ю. Яновського.
27. Роман «Місто» В. Підмогильного: урбаністичні мотиви у творі.
28. Жанр усмішки у творчості Остапа Вишні

29. Цикл «Нічні концерти» М. Бажана, єдність у ній думки, музики і слова
30. Театр Леся Курбаса «Березіль».
31. Особливості трактування літературного процесу 20-30-х рр. радянськими літературознавцями та науковцями діаспори.
32. Статті М. Хвильового “Апологети писаризму”, “Україна чи Малоросія?”
33. Трагедія голоду, жорстокість нового світу в оповіданнях В. Підмогильного «Син», «Проблема хліба», «Історія пани Ївги»).
34. Мотиви та образи збірки «Дні» Є. Плужника.
35. Літературні угруповання 20-30-х рр. ХХ ст.
36. Шляхи розвитку української драматургії в першій половині ХХ ст. (Я. Мамонтов, М. Ірчан, І. Дніпровський, К. Буревій)
37. Експериментальна проза 20-х років.
38. Драматичне осмислення проблеми малоросійства в комедії “Мина Мазало” М. Куліша.
39. Місце літератури 20-30-х рр. ХХ ст. в історії української літератури ХХ ст.
40. Періодизація української літератури ХХ ст.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Агеєва В. Візерунок на камені. Микола Бажан: життєпис (не)радянського поета. Львів : Видавництво Старого Лева, 2018. 496 с.
2. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
3. Горбачов Д. Лицарі голодного Ренесансу. Київ : Дух і Літера, 2020. 376 с.
4. Київські неокласики. Антологія. Упор. Н. Котенко. Київ: Смолоскип, 2015. 920 с.
5. Мудрак М. “Нова генерація” і мистецький модернізм в Україні. Київ : Родовід, 2018. 352 с.
6. Нечиталюк І. В. Діалогічне буття жанрів на структурно-тематичному та літературно-архетипному рівнях. Діалог і діалогічність в українській літературі ХІХ – ХХІ ст. Монографія. Одеса : Одеський націон. ун-т імені І. І. Мечникова, 2013. С. 230–258.
7. Панченко В. Повість про Миколу Зерова. Київ : Дух і літера, 2018. 624 с.
8. Розстріляне відродження : антологія 1917–1933: поезія – проза – драма – есей. Упоряд. Юрій Лавріненко. Paris : Instytut Literacki, 1959. 979 с.
9. Українська авангардна поезія. Постпостмодерна інтерпретація. Українська авангардна поезія (1910 – 1930-ті роки): Антологія. Київ : Смолоскип, 2014. 816 с.
10. Шкандрій М. Авангардне мистецтво в Україні, 1910–1930: пам’ять, за яку варто боротися. Київ : Фабула, 2021. 224 с.

Додаткова

1. Біла А. Символізм. Київ : Темпора, 2010. 272 с.
2. Біла А. Сюрреалізм. Київ : Темпора, 2010. 208 с.
3. Біла А. Футуризм. Київ : Темпора, 2010. 248 с.
4. Дзюба І. Зеров Микола Костянтинович. Київ : Дух і літера. 2012. № 24. С. 37–68.
5. Драй-Хмара М. Твори. Київ : Наук. думка, 2015. 712 с.
6. Драй-Хмара М. Твори. Передмова, упорядкування та примітки С. А. Гальченка. Харків : Фоліо, 2018. 500 с.
7. Ліберт Є. Драматургія Миколи Куліша: інтерпретації біблійного тексту: автореф. дис. на здобуття канд. філолог. наук. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ, 2011. 20 с.
8. Марчук Т. Л. Типологія та поетика драматургії М. Куліша та Ю. О’Ніла: автореф. дис. на здобуття канд. філолог. наук : спец. 10.01.05 “Порівняльне літературознавство”. Прикарпатський нац. у-т імені В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2017. 20 с.
9. Нечиталюк І. Літературний мотив смерті в системі екзистенційного філософствування кінця ХІХ – початку ХХ століття. Наукові записки

- Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки: Бердянськ, 2015. Вип. VII. С. 232–243.
10. Остап Вишня. Харків : Фоліо, 2018. 480 с.
 11. Поліщук Я. Письменник у культурному дискурсі раннього модернізму. Українське слово і сучасність. 2015. № 1 (5). С. 29–32.
 12. Поліщук Я. Феномен журналу «Музагет» в українській культурі ХХ століття. Українське слово і сучасність. 2014. № 3. С. 34–37.
 13. Семенко М., Вибрані твори. Упоряд. А. Біла. Київ : Смолоскип, 2010. 686 с.
 14. Склярєнко Г. Футуризм в Україні: етапи та спрямування. Студії мистецтвознавчі. 2017. 2. С. 63–82.
 15. Сосюра В. Передмова, упорядкування та примітки С. А. Гальченка. Харків : Фоліо, 2018. 411 с.
 16. Холодинська С. М. Михайль Семенко : культуротворчі пошуки на теренах українського футуризму : монографія. Маріуполь : ПДТУ, 2018. 253 с.
 17. Шкурупій Гео. Вибрані твори; упор. Ольга Пуніна, Олег Соловей. Київ : Смолоскип, 2013. 872 с.
 18. Якимчук Л. Михайль Семенко: від футуризму до тероризму. ЛітАкцент – світ сучасної літератури. URL: <http://litakcent.com/2012/12/27/myhajl-semenko-vid-futuryzmu-do-teroryzmu/> (дата звернення: 24.09.2022).

Електронні інформаційні ресурси

1. Архів журналу «Дивослово» <http://dyvoslovo.com.ua/archive/>
2. Архів журналу «Слово і час» http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sch/texts.html
3. Бібліотека української літератури: <http://www.ukrlib.com.ua>
4. Гуманітарний архів «Антропос» <http://www.anthropos.net.ua/jspui/>
5. Літературознавчі словники: <http://www.rozum.org.ua/>
6. Найбільша в Інтернеті електронна бібліотека української літератури: <http://www.ukrlib.com.ua>
7. Публічна бібліотека імені Лесі Українки: <http://lucl.lucl.kiev.ua>
Українська література. (Каталог сайтів з літературою українською мовою): http://lucl.lucl.kiev.ua/start/lit_ukr.html

Навчальне видання

Історія української літератури

Електронні методичні вказівки для підготовки
до аудиторних занять
для студентів 4-го курсу очної та заочної форм навчання
філологічного факультету
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

Електронне практичне видання

Укладач

Нечиталюк Ірина Володимирівна

В авторській редакції

Затвердж. авт. 1.09.2023. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним
забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 0,4 МБ. Зам. № 785.

Видавець та виготовлювач
Видавництво і друкарня «Астропринт»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373
від 28.05.2003 р.
65091, м. Одеса, вул. Розумовська, 21, Україна
Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17 (048) 7-855-855,
e-mail: astro_print@ukr.net www.astroprint.ua